

Földrengés Kobében

Egyszer rémítő álmot láttam. Nemcsak tartalma volt ijesztő, hanem a képek szokásosnál is plasztikusabb jelenülése és az, hogy felébredvén hiánytalanul visszaemlékeztem az álom teljes folyamára. Olyan nyugtalanító, erős hatást gyakorolt rám, hogy szokásomtól eltérően, felkászálódtam csupán azért, hogy íróasztalomnál papírra vessem a látomást. Talán sosem tettem eddig ilyet.

Régvolt japán szerelmemmel, K-val úton voltunk Európában. Épp egy tornaterembe vetődtünk, ahol kosárlabdáztak. Hangosan pattogott a narancssárga labda a zöld padlón. Lendületes mérkőzés folyt odalent. "Lent", mert magam nem a közönség soraiban ültem: a mérkőzést a mennyezet magasságából, felülről szemléltem. Repkedtem ugyanis odafent. Álmomban szeretek repülni, de csak ritkán sikerül felemelkedni. Olyankor viszont egészen könnyű. Akár a járás, vagy biciklizés. Az ember ráérez a pillanatra és a módra, és egyszerűen elrugaszkodik. Ilyenkor játszi könnyedséggel felemelkedik, erőfeszítésre semmi szükség. Laza karcsapásokkal szeli a levegőt, mintha úszna, a víznél kisebb ellenállású közegben. Volt, hogy sasként repültem, és annyira valóságként éreztem szárnytollaimon a szelek süvítését, ahogyan csak olyan érezheti, aki igazán repült már és tollazata volt. Ezennel emberformámban szállodtam a tornateremben és láthatatlan voltam, akár Gűgész, csak K. látott, aki a hosszú, sárga tornatermi padon ült a többiekkel. Gyakran felnézett rám, én pedig boldogan mosolyogtam, integettem felé. Aztán egy szállodában voltunk. Sejttem, hogy Egerben, a Parkszállóban. Az ötös szoba lehetett, gondolom, mert mélyen emlékezetembe égett a szoba balkonjának kőmintázata álmokon túl is. Mintha láttam volna a tágas kert vadgesztenyefáit is. Az erkélyen álltunk K-val, akit nem hagyott nyugodni a repülés kérdése. Ott, a tornateremben, amikor repkedtél, hogyan csináltad? – kérdezte.

Semmi az egész – feleltem, nem hengeve, hanem úgy, mint akinek valóban semmiség az egész.

Igen, de – firtatta, hogyan tudsz felemelkedni?

Amikor a lelked kész, hogy felszálljon, a tested egyszerűen követi. – feleltem.

Ennyire könnyű?

Ennyire.

Ekkor felmászott a balusztrádós kőkorlátra, én meg bénultan bámultam. Csak néztem, tenni semmit nem tudtam. Nem mászott sem gyorsan, sem lassan, nem voltam sem távol sem eléggé közel, hogy megakadályozzam: már fent is állt a korláton és elrugaszkodott. Soha nem felejttem el, ahogyan földet ért. Kétszer. Tompán puffant az aszfalton, és teste mintha gumi lenne, ismét megemelkedett félméternyit, hogy végleg lehuppanjon, és holtan elterüljön a földön. Még a híg porfelhőt is láttam, amit felvert. Ebben a pillanatban lelke, ami hajszálra hasonlósága volt testének, kilépett porhüvelyéből – együtt látszottak, mint ikertestvérek, és elkezdett felemelkedni. Elborzadva, dermedten álltam a balkonon, a korlátnál. A lány lelke lágyan elém libbent s úgy lebegett az ajkán azzal a finom, szomorkás mosollyal. Ennyire könnyű? – kérdezte, majd végleg eltűnt a távoli kékségben.

Aznap délelőtt számos intézendőm akadt és ide-oda járkáltam dolgaim után a városban. Félhivatalos ebédre a japán követség egyik hölgy munkatársával volt megbeszélésem. Kicsit késett, és azzal mentette magát, hogy valójában a mostani ebédet szerette volna lemondani, mert Kobében óriási földrengés volt, a város szó szerint elszakadt a külvilágtól és a nővére is elérhetetlenné vált. Láthatóan nem tudott szabadulni az esemény gondolatától. Az én tudatomig nehezen jutott el a hír. Magam, aki négy évet töltöttem Kobében alig tudtam elképzelni, hogy a rengés jelentékeny lehetett. Szemben az ország keleti, Kantó felével, nyugaton Kanszaiban ritka a földmozgás. Míg Tokióban valamennyi látogatásom során megtapasztaltam milyen, amikor a talaj elveszti mozdulatlanságát, Kobében évek alatt egyszer sem

észleltem rengést. Az is felmerült bennem, hogy valamiért túloz a hölgy. Megebédeltünk és a Moszkva téren elbúcsúztunk egymástól. A Metró sarkánál a rikkancs kurjongatta: „mega földrengés Japánban!”. Vettem egy újságot. Főoldalon hoztak képeket romba dőlt, lángoló városrészekről. „Ez most valóban komoly” – állapítottam meg, de valahogy megtorpantak itt gondolataim. Hazaértem. Tettem-vettem majd leültem íróasztalomhoz. Épp előttem hevert éjszakai álmom jegyzete. Jeges döbbenet áradt el bennem, ereimben hömpölygő, hideg rettenet. Sikolyként szakadt fel belőlem: „Meghalt K.!” Egyedül voltam a lakásban. Elveszítettnek éreztem magamat régi szerelmem vélhető halálhíre miatt.

Porig sújtva kotortam elő a táskát, amiben a múlt relikviáit őrzöm, megkeresni azokat a leveleket, amelyeket K. aztán írt, hogy végleg elváltunk egymástól. Ezeket a leveleket olvasatlanul eltettem, mert féltem feltételezett bántó élüktől. Évekig heverték felbontatlanul, de nem elfeledten, úgy az emlékekkel teli táskában, mint elmémben. K. macskakaparás szerű apró írásjegyeit nem volt nehéz elolvasni. Segítendő a megértést még furiganákat¹ is körmölt a bonyolultabb karakterekhez. Életem legszebb búcsúlevelét tartottam kezemben:

„Emlékszem a boldog izgalomra, amit akkor éreztem, amikor először aludtam veled. A mérhetetlen örömtől, amit megéltem, nem jött álom a szememre, így órákon át arcodat néztem, amelyen álmodban mély szomorúság tükröződött. Akkor értettem meg, életem értelmét, hogy ezt a bánatot lassan teljesen letöröljem arcodról. Ám a sors nem engedte most. Várom következő születésünket, amikor ismét találkozunk, és a boldogtalanság nyomait végleg száműzhetem arcodról.
Szeretettel,
K.”

Szavak illata

A réges-rég együtt fogyasztott ételek íze gyakran kísérti a borzongó emlékezetet. Nagymama nem volt sem konyhai, sem cukrász géniusz, mondanám szakácsként erős közepes volt, ám ez az átlagát jelenti, amelyből kiemelkedtek a különleges produkciónok. Rokoni és baráti körben – s tartoztak ide Gundel látogató előkelőségek vagy olyanok, akikre rendszeren szakács házinéni főzött – eseménynek számított, ha meghívást kaptak vasárnapi húslevesre, a Diószegi Sámuel utcai szoba-konyhába. Ilyenkor a vendégeknek a szobában tálalt Nagymama, aki általában – Nagypapával együtt a konyhaasztalnál evett. Ez hosszúkás négy lábú fehérre mázolt faasztal volt, az alján egy lappal, amin mindig ilyen-olyan edényeket, olykor még cefrét is tároltak, amiből aztán nagy titokban főzték Nagypapám pálinkáját. Az öreg szeretett egy kupicával ébredni, s a reggelinél tett teájába is a gyengébb eresztésből.

A húsleves gyakrabban főtt tyúkból, mint marhából, ám ha éppen hozzá lehetett jutni, azaz ki lehetett kunyerálni a hentes úrtól, akkor került bele marhavelős csont. Ezt nagyon szerettem. Rítus volt, ahogyan Nagymama, akár a hímes tojást kiszedte a csontot vagy csontokat a fazékból és átadta Nagypapának, hogy ütné belőle ki a velőt. Minden szem varakozva tapadt a látványra: vajon mennyi velő maradt a csontban, nem főtt-e szét a levesben? Emlékszem, hogy az elfővést megelőzendő a gondos szakács cérnából hálót hevenyészett, amivel a csont vágott végét beburkolta. Majd rákerült a velő az illatos, puha fehérkenyérre, alaposan megsóztatott, pici darált borssal pettyeztetett, és lehetett tobzódni zamatában. El is tettem ezzel, s az étkezést csak fanyalogni, kényszeredetten folytattam. Részben a „prémium-sör” motivált, mert szüleim hat éves koromtól megengedték, hogy apró borospohárnyi sört igyak vasárnapi ebéd után, de csak abban az esetben, ha „rendszeren” ettem. Működött szeretvén a sört, különösen a habját, igyekeztem a jó evő látszatát kelteni. A mindenki által rajongott húsleves bennem viszolygást keltett, csak a fokhagymát és borsszemeket szerettem kicsemegézni. És így voltam sokáig,

¹ furigana: (jap.) a kandzsi (kínai karakter) mellé írott olvasási magyarázat egyszerűsített „kana” írásjegyekkel.

elmúltam harminc, amikor kedvelni kezdtem leveseink királynőjét, de akkor is kizárólag Nagymamáét, mert be kellett lássam, hogy az övéhez hasonló egyebekben nála rátermettebb szakácsok sem tudtak varázsolni.

Ám nemcsak a királyi húslevesnek maradt meg bennem az emlékezete, hanem számos szónak, mondásnak is, amelyeket Nagymama velem történő érintkezései során használt. „Reszel az ördög” szokta mondani, amikor kitartóan követeltem valamit, amit pedagógiai vagy egyéb okból nem óhajtott rendelkezésemre bocsátani. Micsoda pompás kép! Látom az ördögöt hosszú farkával, szarvaival, amint kitartóan reszel egy vasdarabot, amit előzőleg satuba szorított. A „szerencsétlen flótásnak” – Nagypapa szava járása – ki kell tartania, mert a vas kemény, a reszelő pedig gyöngye. Aztán mégis kaptam egy falatkát ebéd előtt a süteményből, mondván „*el ne menjen a péterkéd*”. A szavaknak, szólásoknak különleges illatuk, aromájuk és hőmérsékletük van. „*Nevetsz, mint a fakutya*”- mondta Nagypapa hangjában rosszállással, amikor tovább heherésztem valamin, amint ő helyénvalónak tartotta. Az Őreg gyakran nem keresztneveimen szólított, ami akkoriban egyébként is bizonytalan volt, – hol Gábor, hol András voltam –, hanem „*Mocogánynak*”. Mennyi kedvesség, izgó-mozgó langymeleg illatozik ebből a kedves szóból! Előnt az érzés, hogy a múlt kincseskamrájában mennyire elbújnak a történetek, a szavak, mozdulatok. Gyöngyhalászként kell alámerülni az ember, ha valamit ki akar emelni az emlékezet szigetére. Feledhetetlen volt Brigitta Nagymama vadas marhája is, nem adatott, hogy vadhúsból kreálja, de állíthatom, felvette a versenyt azokkal a szarvas combból készületekkel, amelyeket aztán áfonyalekvárral bolondítanak tovább.

Amikor Nagymama meghalt elhatároztam, hogy a szűk körben tartott torra húslevest főzök. Hatalmas mennyiség került a nagyfazékba húsból és zöldségekből, mindenből jutott, mi szem-szájnak ingere, talán akadt is, akinek ízlett, de éreztem, hogy mindenben az út elején járok, mert a leves meg sem közelítette az asszonyét, akinek az emlékezetét idézni igyekeztem vele.

Mednyánszky László: *Hadifoglyok*

